

Amerikanismus, hereze, kterou žijeme (5. část)

Martin R. Čejka

24. júna 2024 † Cirkev História † CZ

Dva neofiti a jeden starý integralista

Myšlenkový přerod Oresta Augusta Brownsona, bývalého aktivisty Strany práce a stoupence spolupráce s Demokratickou stranou, se stával stále zřejmějším. Když Spojené státy stály v roce 1844 před pluralitní prezidentskou volbou mezi demokratem Jamesem K. Polkem a whigem Hanrym Clayem, napsal Brownson ve svém čtvrtletníku, který mezitím přejmenoval na *Brownson's Quarterly Review*, paličský článek „Demagogismus“, v němž kritizoval nejen oba kandidáty, ale samotný americký politický systém. Podle něj se „oblíbenost stala cílem úsilí a populární názor standardem morálky“. Dokonce i „náboženští představitelé si předcházejí veřejnost, přičemž kazatelna zjemňuje nebo potlačuje nepopulární pravdu“. Všichni se klanějí bůžku veřejného mínění, čím „ztrácíme svou mužnost... obětujeme svou nezávislost... stáváme se ochočenými a podlézavými, bojíme se říci, že naše duše patří nám“.

Ilustračný obrázok, zdroj: picryl.com

Brownson zdůrazňoval, že dobro a pravda existují nezávisle na veřejném mínění. Dále napsal: „Chceme člověka vysoké mravní integrity, intelektu vyššího řádu, velmi pevné, rozhodné a energické povahy, který se bude dívat dále než jen čtyři roky dopředu; člověka, který je povznesen nad stranické úskoky a pohrdá stranickou mašinérií jakožto prostředkem ke svému povýšení... Chceme v čele vlády člověka, který bude cítit svou zodpovědnost před svým Stvořitelem a svou povinnost obětovat se, bude-li to nutné, pro dobro své vlasti a mravní a společenské povznesení svých krajanů...“

Když psal, že není zapotřebí dalšího „lékaře“, „který by nám říkal hezká slova, abychom mohli jíst, pít, tancovat a radovat se, jako kdyby se nic nedělo“, byl už ideově vzdálen své utopistické minulosti. Dodal, že „rakovina je tady, a požívá a požívá“. Podle Brownsona „náš stát obsahuje semena vlastního rozkladu... semena, která už začala klíčit“. Takovou kritiku americké demokracie bychom marně hledali u tehdejších amerických katolických představitelů, kteří jí naopak vydávali za vzor celému světu.

Brownson se pustil do studia katolického učení a v červnu 1844 navštívil bostonského biskupa Benedicta J. Fenwicka, aby ho přijal do Církve. Mons. Fenwick došel k závěru, že známý novinář ještě není připraven na křest a svěřil ho pomocnému biskupovi Johnu B. Fitzpatrickovi. Nedočkávaný Brownson ovšem už v červenci

ve svém časopise veřejně oznámil svou konverzi: „Nemíníme nikterak skrývat skutečnost, a i kdybychom chtěli, není to možné, že nás naše církevní, teologické a filozofické bádání přivedlo k jednoznačnému závěru, a to, že buďto Církev, která je v jednotě se Svatým stolcem, je jedna, svatá, všeobecná, apoštolská Církev, nebo jedna, svatá, všeobecná Církev neexistuje.“

Pro Oresta A. Brownsona, který byl nakonec 20. října pokřtěn, se jednalo o vyvrcholení jeho intelektuální cesty. Podobným směrem se ubíral i jeho žák Isaac T. Hecker, ovšem s tou výjimkou, že v jeho případě to byla, jak uvedl, „řada extatických zkušeností vedoucích k proměně“. Nicméně zde jistě svou roli sehrál i příklad Brownsona, který v dopise z června 1844 označil katolickou Církev za „prostředek ustanovený ke spáse“ a vyzval ho, aby do ní vstoupil. „Nemůžeš být anglikánem, musíš být katolíkem, nebo mystikem,“ napsal tehdy. Hecker se tedy rozhodl stát katolíkem, ale zároveň se cítil být mystikem.

Navštívil newyorského biskupa koadjutora Johna McCloskeyho, kterého údajně ihned přesvědčil o své „upřímnosti“, a 2. srpna 1844, tedy o jedenáct týdnů dříve než jeho učitel, obdržel v katedrále sv. Patrika křest. Zarážející je, že Hecker, který v podstatě neměl žádné náboženské vzdělání, o znalosti katolické věrouky ani nemluvě, byl pokřtěn po pouhém měsíci katechetické přípravy. O jeho myšlenkovém zmatení svědčí i to, že se jen čtyři měsíce před svým křtem, označil utopickou socialistickou „nauku o jednotě a různorodosti činů“ za „katolicitu v industriálním světě“. Studium teologie se příliš nezatěžoval, protože byl přesvědčen, že „bylo Boží vůlí vyčlenit některé lidi k určitému dílu a zejména je na ně připravit a zahrnout je od dětství zvláštními nadpřirozenými milostmi, jak to učinil v mém případě“.

Už o rok později vstoupil do redemptoristického noviciátu v belgickém Sint-Truidenu a další rok složil časné sliby. Začal se připravovat na kněze, ale představení mu dovolili řadu úlev. Spíše než studijními výsledky zaujal svou zbožností a mystickými sklony. Sám svou dobu v semináři popsal následovně: „Nikdy jsem tehdy nechodil na přednášky. Vyvolával jsem samozřejmě tak trochu pohoršení v domě... Neměl jsem v pokoji žádnou knihu.“ Je tedy otázkou, jak mohla sama osobní zbožnost stačit k tomu, aby jej biskup Nicholas Wiseman na podzim roku 1849 v Londýně vysvětil na kněze.

Karikatúra I. vatikánskeho koncilu – Pius IX. a Cirkev kráčajú do nebezpečných vôd

zdroj: wikimedia commons

V roce 1850 se P. Hecker spolu s dalšími čtyřmi redemptoristy amerického původu vrátil do Spojených států. Ještě před svým svěcením napsal v roce 1848: „Věřím, že mě Prozřetelnost volá... do Ameriky, abych obrátil jistou vrstvu osob, k nimž jsem sám před svým obrácením patřil.“ Ve své rodné zemi se skutečně se zápalem pustil do obrácení protestantů a nevěřících. Nicméně zakrátko došlo ke střetům s představenými Kongregace Nejsvětějšího Vykupitele. Navzdory jejich nesouhlasu chtěl otevřít dům vyhrazený pouze pro anglicky hovořící redemptoristy a i přes zákaz provinciála George Rulanda odcestoval na náklady svého

bratra do Říma.

P. Hecker byl nakonec s několika dalšími spolubratry z důvodu porušení slibů poslušnosti a chudoby z kongregace v roce 1857 vyloučen. P. Hecker se proti tomu odvolal do Říma a vymohl si audienci u samotného papeže Pia IX. Podle jeho vlastních slov, když papež vstoupil do místnosti, padl na kolena a zvolal: „Pohledte na mě, Svatý Otče; hleďte na má ramena, jsou široká. Zbičujte je, já to snesu. Vše, oč žádám, je spravedlnost. Chci, abyste soudil můj případ, a já se podřídím.“ Papež formálně uvolnil Heckera a jeho čtyři americké spolubratry z kongregace redemptoristů a podpořil je v jejich rozhodnutí vytvořit nové společenství. Tak vzniklo v roce 1859 pod záštitou newyorského biskupa Johna Hughese Misijní tovaryšstvo sv. Pavla apoštola (paulíni), které mělo vést evangelizaci v USA „americkými metodami“. Generálním představeným tovaryšstva se přirozeně stal sám P. Isaac T. Hecker.

Na podzim roku 1869 se P. Hecker vydal do Říma na I. vatikánský koncil jako zástupce baltimorského arcibiskupa Martina Johna Spaldinga. Stejně jako jmenovaný arcibiskup se stavěl proti vyhlášení dogmatu o papežské neomylnosti a snažil se spolu se stejně smýšlejícími duchovními zabránit tomu, aby o této věci koncil jednal. Považoval za nevhodné, aby Církev v době, kdy ve světě sílí demokratické nálady, přijal definici zavánějící duchem absolutismu. „Jedná se o (prohlášení) *ex cathedra* samo o sobě a bez jakéhokoli odvolání se na přijetí biskupy? Pokud ano, pak máme absolutní monarchii,“ stěžoval si tehdy. Sám očekával, že se koncil bude zabývat jinými otázkami a „zahájí novou éru v dějinách“. Podle něj měla Evropa uznat, že „posláním Spojených států v řádu Prozřetelnosti je vyřešit s předstihem její problémy“. Tedy, krátce řečeno, měla přijmout americké vzory, pokud jde o uspořádání společnosti a rozdělení moci, včetně odluky Církve a státu.

Když koncil nakonec zmíněné dogma o papežské neomylnosti slavnostně vyhlásil, P. Hecker se, přinejmenším navenek, podřídil. Svému budoucímu životopisci P. Walteru Elliottovi v dopise napsal: „Vracím se s novou nadějí a občerstvenými silami, pokud jde o lepší budoucnost Církve a lidstva, což obojí mohou Spojené státy nabídnout. Takové je přesvědčení všech rozumných a doufajících lidí v Evropě. Dívají se na druhou stranu Atlantiku nejen s velkým zájmem, ale také proto, aby zachytili světlo, které vyřeší problémy Evropy... Vracím se do své vlasti jako lepší katolík a větší Američan než kdykoliv jindy.“

predchádzajúce časti:

[Amerikanismus, hereze, kterou žijeme \(1. část\)](#)

[Amerikanismus, hereze, kterou žijeme \(2. část\)](#)

[Amerikanismus, hereze, kterou žijeme \(3. část\)](#)

[Amerikanismus, hereze, kterou žijeme \(4. část\)](#)

URL adresa článku: <https://christianitas.sk/amerikanismus-hereze-kterou-zijeme-5-cast/>